

Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

PROSVETA

Uredništvo in upravniki prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwall 4994

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXXVII Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., TOREK, 25. SEPTEMBRA (SEPT. 25), 1945 Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 186

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Hirohito bo obiskal gen. MacArthurja; stroga kontrola japonske ekonomije

Zavezniško poveljstvo prevzelo kontrolo nad japonsko ekonomijo, ki vključuje tudi mezde in cene. Kenji Doihara, vodilni japonski general, aretiran in odveden v ječo. Vsi vojni zločinci bodo postavljeni pred zavezniško vojaško sodišče. Premier Higaši-Kuni zanikal poročilo, da se je cesar Hirohito odpovedal prestolu. Ameriška vojaška misija osvobodila več tisoč vojnih ujetnikov na Formozi

TOKIO, 24. sept.—Japonski vojni zločinci bodo postavljeni pred zavezniško vojaško sodišče. Premier Higaši-Kuni zanikal poročilo, da se je cesar Hirohito odpovedal prestolu. Ameriška vojaška misija osvobodila več tisoč vojnih ujetnikov na Formozi

Evidenca je bila odkrita, da so bili nekateri ameriški letalci, ki so se udeležili prvega napada na Tokio, ustreljeni. Napad je bil izvršen pod vodstvom generala Jamesa Doolittlea.

Evidenco, da so bili letalci ustreleni in pokopani v bližini Tokija, je razkril posebni japonski odbor, katerega je imenoval general Tadači Wakamatsu, vojni podminister. Evidenca je bila predložena generalu MacArthurju.

Znano je, da so bili trije ameriški letalci, katere so Japonci ujeli po napadu na Tokio, ustreljeni. Pet drugih je japonsko sodišče obsodilo v dosmrtno ječo. Štirje izmed teh so bili osvobojeni iz ječe po kapitulaciji Japonske, eden se pa še pogreša.

Premier Higaši-Kuni je na sestanku s časnikarji dejal, da ne ve, kdo je odredil eksekucijo ameriških letalcev. Premier je priznal, da se je začela japonska industrijska struktura majati eno leto pred kapitulacijo. Masni bombni napadi na industrijska središča so pospešili položaj.

Sanghaj, Kitajska, 24. sept.—Skoro vsi ameriški letalci, ki so se morali spustiti na tla na Formozi, so bili takoj ustreljeni. To dejstvo je ugotovil polkovnik Edward Jones, načelnik ameriške vojaške misije, ki je dospela na otok.

Ameriška vojaška misija je osvobodila več tisoč ameriških, britskih in holandskih ujetnikov iz taborišča na Formozi. V ta taborišča so bili pripeljani s Filipinskih otokov, iz Hongkong in holandske Vzhodne Indije.

Avtni delavci za oklic stavke

Prvi koraki proti kompanijam

Detroit, Mich., 24. sept.—Izgleda, da se bodo avtni delavci z veliko večino izrekli za oklic stavke proti vodilnim kompanijam, ki so General Motors, Ford in Chrysler. Prva pride na vrsto Chrysler Motor Corp.

Richard T. Leonard, podpredsednik avtne unije, je dejal, da bo odločitev glede oklica stavke proti Ford Motor Co. padla na konferenci 29. septembra. Kompanija je zaprla tovarne zaradi stavke proti Kelsey-Hayes Wheel Co., v kateri je udeleženo 5000 delavcev. Stavka je zavrla produkcijo avtnih koles in zavor.

Avtna unija je poslala petico federalnemu delavskemu odboru glede glasovanja o oklicu stavke proti General Motors Corp., v katerih je uposlenih okrog 325.000 delavcev. Glasovanje se bo vršilo v oktobru. Avtna unija vodi kampanjo za zvišanje plače za 30 odstotkov.

Kenosha, Wis., 24. sept.—Unija avtnih delavcev je pozvala svoje člane, ki so zastavkali proti Nash-Kelvinator Co., naj se takoj vrnejo na delo. Pogajanja glede končanja stavke med unijo in kompanijo, ki so se pričela zadnji petek, se nadaljujejo.

Odločitev o tajnosti atomske bombe

Predsednik Truman prevzel odgovornost

Washington, D. C., 24. sept.—Predsednik Truman je osebno prevzel odgovornost za oblikovanje ameriškega stališča glede tajnosti atomske bombe, obenem pa je zanikal poročila, da se člani njegovega kabineta ne morejo zediniti glede vprašanja, ali naj se tajnosti zaupajo sovjetski Rusiji.

Truman je dejal, da bo kmalu pojasnil svoje stališče. To je bil njegov odgovor na vprašanja, ali bo naslovil spomenico kongresu glede atomske bombe, ko se je sestel s časnikarji. Dalje je rekel, da so tajnosti glede razpolaganja z atomsko silo v njegovih rokah.

Predsednik je priznal, da so člani njegovega kabineta razpravljali o atomski bombi, zanikal pa je poročila o nesoglasju. O atomski bombi bo podal odločitev in informiral kongres.

London, 24. sept.—Revija Pictorial trdi, da so ruski znanstveniki odkrili glavne tajnosti atomske bombe pred šestimi meseci. Svoja dognanja so objavili v znanstveni publikaciji v marcu tega leta. Ena kopija te publikacije je dospela v London nekaj dni po otvoritvi konferencie zunanjih ministrov veseli.

Revija dostavlja, da to dejstvo, kakor izgleda, ni znano v Washingtonu.

Francoska meja ob reki Reni

Pariz, 24. sept.—General Charles de Gaulle, predsednikčasne francoske vlade, je dejal, da bo vztrajal pri zahtevi, da mora reka Rena tvoriti bodočo mejo med Francijo in Nemčijo. On se je izrekel tudi za internalizacijo Porurja, nemške industrijske pokrajine.

JEKLARSKA UNIJA ZAHTEVA ZVIŠANJE MEZDE

Organizirani delavci preprečili registracijo

ZALOGE GASOLINA SE KRČIJO

Chicago, 24. sept.—Zahteva jeklarske unije, včlanjene v Kongresu industrijskih organizacij, za zvišanje mezde za dva dolarja na dan, so podprli delegati na konvenciji distriktne organizacije v Garyju, Ind. Ta vključuje 156 krajevnih jeklarskih unij v Indiani in severnem Illinoisu. Na konvencijo je prišlo okrog tisoč delegatov.

Odločitev glede kampanje za zvišanje mezde je padla na seji eksekutivnega odbora jeklarske unije, ki se je vršila v Pittsburghu, Pa. Philip Murray, ki je predsednik jeklarske unije in CIO, je dejal, da je zahteva upravičena.

Na konvenciji v Garyju je govoril Clinton S. Golden kot predstavnik Murraya. Delegat je povedal, da so organizirani delavci preprečili registracijo v vojnem času. "V teku vojne je federalna vlada iskala oporo pri delavskih unijah," je dejal. "Ako ne bi imeli delavci močnih organizacij, bi bil kongres sprejel zakonski načrt o registraciji delavcev. V tem slučaju bi bili ameriški delavci v istem položaju, kot so bili delavci v osovinskih državah."

Joseph Germano, predsednik jeklarskega distrikta, je dejal, da je bila zahteva za zvišanje plače za dva dolarja na dan predložena jeklarskim kompanijam. V bližnji bodočnosti se bodo pričela pogajanja. Delegati so sprejeli več resolucij. Z eno so podprli zakonski načrt polne uposlavitve, čigar avtorji so senatorji Wagner, Murray in Patman.

Zaloge gasoline se črpajo zaradi stavke oljnih delavcev. Nadaljnje čistilnice Standard Oil Co. in drugih kompanij v okrožju Chicago-Calumet so morale zapreti vrata.

V konflikt med unijo, ki zahteva zvišanje plače, in kompanijami je posegel federalni delavski departmet.

Pravice vojnih veter- ranov pojasnjene

Naborni uradi dobili navodila

Washington, D. C., 24. sept.—Lewis B. Hershey, direktor federalne naborne administracije, je pojasnil pravice vojnih veter- ranov. Izjavil je, da se od veter- ranov ne more zahtevati, da morajo postati člani unije, preden dobe delo v industrijah. Pravice vojnih veter- ranov vključujejo garancijo ponovne uposlavitve.

Hershey je naznanil, da so krajevni naborni uradi dobili zadevna navodila. Delodajalci, ki trdijo, da ne morejo uposliti vojnih veter- ranov zaradi pogodb z unijami, ki vsebujejo provizije o starostnih pravicah, so bili informirani, da te provizije ne veljajo za vojne veterane.

Federalno distriktno sodišče v Brooklynu je podprlo Hersheyja z odlokom, ki pa je naletel na opozicijo pri delavskih unijah. Slednje so že vložile priziv proti odloku.

Odlok se glasi, da sleherni vojni veter- ran, ki je častno odpuščen iz armade, lahko prevzame delo, katero je opravljal pred vstopom v vojaško službo. Voditelji dejajo, da vojni veter- ran imajo na podlagi odloka iste pravice kot delavci, ki niso bili pozvani v armado. Odlok je v konfliktu s provizijo glede starostnih pravic.

Ameriška legija je podprla stališče direktorja federalne naborne administracije.

Amerika zahteva svobodne volitve v Jugoslaviji

Pariz, 24. sept.—Richard C. Patterson, ameriški poslanik za Jugoslavijo, ki se je ustavil v Parizu na poti v Beograd, je dejal, da je dobil navodila, da mora vztrajati pri zahtevi glede svobodnih volitev in tiska v Jugoslaviji na osnovi garancij, ki so bile sprejete na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. On je dal razumeti, da bo pristiskal na vlado maršala Tita, da se mora držati garancij, in da Amerika ni zadovoljna s Titovo administracijo.

Domače vesti

Obiski
Chicago.—Glavni urad SNPJ so 24. t. m. obiskale Anna in Emily Zagorc in Mary Stucin iz Los Angelesa, Calif.

Smrt članice
Virden, Ill.—Dne 20. sept. je umrla Ella (Jerca) Dolenc na svojem domu v bližnjem Girardu, Ill. Bila je članica društva 74 SNPJ in bolehal je nad leto dni in končno je nastopila paraliza. Zapušča moža.

Clevelandске vesti
Cleveland, O.—Naglo je umrl Anton Kuhelj, po domače Škarič, star 64 let in doma iz Ježce vasi pri Primskovem na Dolenjskem, odkoder je prišel v Ameriko pred 40 leti. Bil je član SDZ in KSKJ. Zapušča ženo, dva sinova, štiri hčere in vnukinje.—Po dolgi bolezni je umrl Anton Štefančič, star 60 let in doma iz Malega polja pri Čolu nad Vipavo. Bil je član društva 142 SNPJ in društva SDZ. Zapušča ženo, enega sina in eno hčer ter tri brate.—Družina Rudolf Ujčić je dobila krepkega sinčka.—Anton Žigman je prejel pismo od svoje matere Marije Žigman iz Slavine na Notranjskem, da je njegov oče umrl 8. marca t. l. v starosti 76 let.

Laboriti pošljejo misijo v Moskvo

Utrditev delavske enotnosti v Evropi

London, 24. sept.—Voditelji delavske stranke so oživelci načrtu glede odhoda misije v Moskvo. Člani misije naj bi razpravljali s premierjem Stalinom in drugimi voditelji komunistične stranke o utrditvi delavske enotnosti v Evropi.

Delavska stranka je pred tremi leti odločila, da bo poslala delegacijo v Moskvo ob ugodni priliki. Moskva je takrat namignila, da je delegacija dobrodošla. Ali bo sedaj poslana, zavisi od odločitve britskega zunanjega urada.

Professor Harold Laski, načelnik eksekutivnega odbora delavske stranke, je dejal, "da je doba zadnjih 25 let ogražala enotnost delavskega sloja po vsem svetu zaradi nasprotstva med komunisti in socialisti. Bila bi tragedija, če bi prihodnje četrletje občutilo slično nasprotstvo in razkol v delavskih vrstah. Delavska stranka hoče v bodočnosti skupno korakati s Sovjetsko unijo na podlagi prijateljstva in razumevanja. Prišel je čas, ki zahteva, da delavska stranka pošlje misijo v Moskvo. Tam naj bi se vršila posvetovanja in diskuzije in rešila vsa sporna vprašanja med britsko delavsko stranko in delavci sovjetske Rusije."

Ker je delavska stranka glavna gonilna sila v prizadevanjih za obnovo socialistične internacionale, bi bil sporazum z Rusijo velike važnosti. Gotovo je, da bi sporazum odvrnil razširjenje razkola v evropskem delavskem gibanju.

Grof Sforza govori o demokraciji

Rim, 24. sept.—Grof Carlo Sforza, ki bo morda postal predsednik nove italijanske posvetovalne skupščine, je dejal, da mora Italija pokazati sveto, da je zrela za demokracijo. Skupščina bo izvoljena pri prvih parlamentarnih volitvah po 23 letih.

General Wedemeyer zapustil Kitajsko

Cungking, 24. sept.—General Albert C. Wedemeyer, poveljnik ameriških čet na Kitajskem, in člani njegovega štaba so odpravili domov. Mnenje prevladuje, da bo Wedemeyer ostal nekaj dni v Ameriki in se potem vrnil na Kitajsko.

ZUNANJI MINISTRI SE NE MOREJO ZEDINTI

Rusija odklanja odgovornost za nastale potežkoče

BEVIN KONFERENCIAL Z ATTLEEJEM

London, 24. sept.—Znamenja kažejo, da ne bo prišlo do sporazuma glede reševanja važnih evropskih problemov na konferenci zunanjih ministrov petih velesil—Velike Britanije, Rusije, Amerike, Francije in Kitajske. Značilna je izjava ruskega komentatorja v Pravdi, glasilo komunistične stranke, ki je okral one, ki dolže sovjetsko delegacijo odgovornosti za razkol, ki se je pojavil na konferenci.

Komentator je zlasti udaril po britskem tisku in pesimistih, ki skušajo uveriti javnost, da je Sovjetska unija odgovorna za nastale potežkoče. Dalje pravi, da je kooperacija med zavezniki v vojnem času dokazala, da ni nepremagljivih potežkoč. Uvodniki v britskih listih, ki zanikajo sovjetske interese v Sredozemlju, so izzvali ruski odgovor. Ta je, "da učne knjige o zemljepisju ne vsebujejo trditve, da je Sredozemsko morje britsko morje in da so italijanske kolonije britsko ozemlje."

Danes so se diskuzije na konferenci zunanjih ministrov obnovile. Na dnevi red so spet prišla vprašanja o kontroli evropskih rek, raztežitvi avstrijske vlade in odpuščilu britskih in ruskih čet iz Perzije. Druge zadeve so ostale v ozadju. Med temi so mirovne pogodbe z balkanskimi državami, italijanske kolonije v Afriki in začrtanje nove meje med Italijo in Jugoslavijo. Mnenje prevladuje, da bo konferenca zunanjih ministrov zaključena v četrtek. Zadeve in problemi, ki niso bili rešeni, bodo predmet diskuzij na prihodnjih konferenci zunanjih ministrov. Odločitev ni padla glede mirovnih pogodb za Rumunijo, Bolgarijo in Ogrsko. Na prihodnji konferenci bo prišlo na dnevi red vprašanje Dardanelске ožine.

Clement Attlee, predsednik britske delavske vlade, je konferencial z zunanjim ministrom Bevinom o potežkočah, ki so nastale na konferenci zunanjih ministrov v Londonu. Bevin je informiral Attleea, da so se odnošaji med Sovjetsko unijo in Veliko Britanijo poslabšali, čeprav ima slednja delavsko vlado.

Britski krogi trdijo, da Rusija kaže zmernost v slučajih, ki se tičejo ameriških interesov, nasprotno stališče pa je zavzela napram Veliki Britaniji. Britski in ruski interesi se križajo na Balkanu, v Sredozemlju in na Srednjem vzhodu.

Hillman okrcal voditelje ADF

Pariz, 24. sept.—Sidney Hillman, načelnik delegacije unij Kongresa industrijskih organizacij, je oplazil voditelje Ameriške delavske federacije in Johna L. Lewisa, predsednika rudske unije UMWA. Označil jih je za izolacioniste, ker nečejo sodelovati v prizadevanjih za ustanovitev svetovne delavske organizacije. Hillman je dejal, da je taka organizacija potrebna za pobijanje ekonomskih smernic, ki lahko provocirajo novo vojno.

Poslanik Hurley se vrača domov

Cungking, Kitajska, 24. sept.—Ameriški poslanik Patrick J. Hurley je odletel iz Cungkinga proti Ameriki. Na svoji poti se bo ustavil v Manili, prestolnici Filipinskih otokov.

V zbornicah kongressa in po delih je zopet zadivljala reakcija proti delavski zakonodaji, katero je priporočil kongresu tudi predsednik Truman.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdržene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti leta; za Chicago in okolico Cook Co., \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (August 31, 1945), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovalno jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Reformacija in socialni boji slovenskih kmetov

IV.

Nevednost ljudskih mas je rodila bedo mase. Srednjeveškemu proletarcu, kmetu in rokodelcu, je bila pot do izobrazbe zaprta. V literaturi se narodov jezik še ni vpošteval. Z latinščino in grščino pa ti sloji niso razpolagali. Literatura, pisana v narodovnem jeziku, je morala najti krepek odmev ne le med plemstvom, temveč še bolj med kmetiskim ljudstvom in rokodelci. Toda vsa stopisemska narodna literatura ni mogla in ni znala razložiti ljudstvu vedno večje kompliciranosti družbenega sestava, ni mogla odstraniti naraščajoče duševne in gmotne revščine. S samim evangelijem se v vsakdanjem življenju ni moglo prodirati, kakor je prodiralo visoko plemstvo in bogastvo z rimskim pravom, ki je bil najlepši duševni produkt razumnih in praktičnih Rimljanov.

Pa ne le, da nižji sloji tedanje družbe niso imeli pristopa do višje znanosti, oni tudi niso po njej naravnost hrepeneli. Čemu znanost? Da izpoznajo resnico? Resnice ti sloji niso potrebovali, ker so jo morali pretrdo čutiti. Vemo: človek, ki izpозна svoj propad, se boji resnice. On se skuša odtujiti svetu in življenju. V svoji notranjosti išče dokaza, s katerim se tolaži in goljufa. Samo tisti, ki ve, da mu more bodočnost dati več, nego mu je dala pretéklost, ima interes na tem, da dobi vpogled v nejasno bodočnost, da izpозна svoj resnični položaj, da pospeši napredek z znanostjo.

Tedaj bodočnost ni pripadala revnim, kmetu in rokodelcu, temveč bogatemu, vladajočemu sloju; le ta sloj je imel resničen interes na znanosti in napredku. Tlačeni, zgolj ob evangeliju živeči sloji so slutili svoj družabni poraz. Čim bolj so premišljevali o svoji bodočnosti, tem večji je bil obup, tem mrkejša bodočnost. Rodila se je vera v čudeže, v kralja Matjaža, ki pride nenadoma in jih osvobodí suženjstva.

Kadar bo kraljevič Marko kraljeval, onda bo kmetič dobro kmetoval.

Tisočletno kraljestvo prvih kristjanov, hiliazem, se je povrnil z vso krasoto v uborna stanovališka rokodelcev in v kočje podložnih kmetov. Koprneli so po čudežih lepa opisanih v evangeliju in verovali so vanje. Šli so v svojo notranjost, iskali in grebli po njej. Nič drugega se ni moglo roditi iz tega, nego sovraštvo proti višji poganjski kulturi, proti znanosti bogatih. Ker je primanjkovalo kulture in znanja, je nastopila mistika.

Ne smemo se torej čuditi, da se je nekaterim voditeljem upornih kmetov časih kaj "prizakalo", da so se "zamaknili" in potem blagoslovljali križe in svete podobe, ki so jih nosili nezadovoljniji s seboj na dolgih drogih. Pri ekstremnih naturah se je naposled fantazija bednega in izkoriščanega človeka razgrela ob goreči molitvi in rodila se je povišana askeza, izražajoča se v prostovoljnem stradanju, beraštvu in popolnem odrekavanju. Veselo, razposajeno življenje, meseni in nasladni občutki visokih, vladajočih stanov, so rodili na tej strani strasten črt do življenja. Velika je bila stvar, za katero so se borili; ni šlo za nič manj, nego za "resnično besedo božjo", in zato so šli nezadovoljni kmetje brez strahu v smrt na "kole" in v najgroznejše muke.

Askeza, ki se je udomačila prav posebno pri skrajni levici tedanjih nezadovoljnejšev, pri raznih komunističnih sektah, pa ni našla odziva pri kmetiskem in rokodelskem ljudstvu: Kmet je trdo delal in zato je potreboval življenja in veselja. On je bil že po svojem poklicu marljiv in čeden človek.

Če hočemo izpoznati krščansko askezo, jo moramo premostriti tam, kjer je najbolj razvita, pri takozvanih "puščavnikih" in drugih enakih ljudeh tedanje dobe. Ti ljudje so črtili življenje; zaradi tega so se mu odrekli. Šli so tako daleč, da se niso niti umivali, niti si kuhali jedi, niti si popravljali obleko—da, niti las in nohtov strigli, vse to zato, da služijo Bogu, tistemu mističnemu Bogu, ki so si ga sami ustvarili v svoji bedi in duševni onemoglosti. Odrekli so se svetovnemu uživanju in slehernemu veselju. To mišljenje in čustvovanje pa je temeljilo v bistvu—seveda ne brez izjeme—v lenobi, trmi in nečednosti.

Delavni, produktivni sloji se niso mogli vneti za tako življenje, kljub svoji neznanosti. Posebno kmetu ni v ničemer ustrezala ta lenoba in zavedna umazanost. Četudi se je rodila askeza v brezmejnih revščini, se vendar ni mogla razviti med ljudmi, ki so živeli od dela svojih rok. Idejo tedanjega najnižjega proletariata so se izražale v sanjah. Kmet in rokodelca sta šla samo do pol pota. Dalje nista mogla; zakaj čutila sta pod svojima nogama še tla, zemljo. Imela sta še neki materialen objekt, ki sta se ga oklepala.

Komunistične sekte tedanjega časa se med Slovenci niso uveljavile. Tupatam so se pokazali mali počutki, ki pa so se kmalu zatrli. Tudi jako razširjena sekta prekrščancev, ki so se odlikovali kljub svojim komunističnim idejam po izredni marljivosti, vestnosti, čednosti in miroljubnosti, in ki so imeli svoje glavno taborniče na Moravskem, se ni razširila pri nas znatneje. Pojavljali so se tupačami, a ker jih je posvetna in cerkvena gosposka zelo preganjala, se niso mogli ukoreniniti. Zato tudi mednarodni duh te sekte ni vplival močnejše na slovenske nezadovoljnije. Posebno kmetje so bili še duševno preomejeni, da bi bili pristopni drzejšim družabnim ciljem. (Se nadaljuje.)

Glasovi iz naselbin

O SVETOVNIH RAZMERAH

Bellingham, Wash.—Ko sem prečital uredniški članek "Konferenca zunanjih ministrov" v Prosveti z dne 10. septembra, sem dejal: "Tako je!"

Kje je tista opevana demokracija? Ali ni tako postopano? Človeku se vsiluje vprašanje: Ali ni imel "nekdo" svoj čas dovolj vzroka, rabiti svojo jeziklo pest, radi česar so mu mnogi zelo zamerili, posebno oni, ki so nepristojno pisali o demokraciji.

Ali je bilo Churchillovo postopanje v Grčiji demokracija? In—ali so vesti iz Jugoslavije po sedanjim vodstvom kaj slabega za narod? Vprašanje je, ali se bo kartelom in trustom, katere predstavlja kralj in njegova klika, zopet posrečilo ugnediti v Jugoslaviji. Nevarnost je vsekakor; sedaj so sicer sposobni možje na vodstvu, ampak kdo ve kakšnih intrig se zna poslužiti fašizmu naklonjen element, ki se po krivici imenuje demokracija.

Po radiu sem slišal, da je kralj Peter obiskal ameriškega državnega tajnika Byrnesa. Byrnes je na konferenci zunanjih ministrov v Londonu in Peter se mu je pritožil, da v Jugoslaviji pripravljajo tla dekaturji in da ljudstvo ne bo moglo svobodno voliti...

Toda katero ljudstvo ne bo moglo svobodno voliti? Sure, Mike, kaj pa moreš od kralja drugega pričakovati? Seveda, kralj je ne bo storil v sveti, koliko potroši ljudskega denarja, poleg tega tudi njegova žena in številni sorodniki. In kje je dobil denar! Iztisnil, če hočete izropal ga je s pomočjo postav iz ubogega ljudstva.

Mnogi se vprašujejo, zakaj se Rusija ne potegne za ljudstvo, ko vidi, da mu reakcija namerava storiti veliko krivico. Mnenja sem, da bo storila vse, kar je v njeni moči, in sicer tedaj, ko pride čas za to.

To so zelo delikatna vprašanja za diplomate. Sedaj gre v prvi vrsti za to, da se ne ustvari sovražnosti. Ako čitate buletine, ki jih izdaja sovjetsko poslanstvo v Washingtonu, ne najdeš v vseh teh buletinah niti ene sovražne besede proti kapitalizmu, ali pa kakšno propagando za komunizem.

Da, sovjetski zastopniki so zelo previdni, da ne izzevoje sovražnosti. Oni dobro vedo, kaj vse se bo razpletlo v bodočnosti, in sicer na gospodarskem polju. Uverjen sem, da bodo Rusi končno zmagali, čeprav bodo med tem časom tu in tam popustili. In najbrže svetujejo tudi Jugoslaviji, naj včasih malo popusti, ker zaenkrat ni druge poti. Morda bo prisiljena popustiti tudi glede Trsta in drugih krajev. Ako bi dobila vse te kraje, bi morda padlo na njo preveč odgovornosti. Kritike in zmerjanja čez vlado bi bilo veliko, ako ne bi mogla vse zadovoljiti, posebno bi bili glasni oni elementi, ki sovražijo vse, kar je slovensko.

Če torej Jugoslavija ne bi dobila vsega, kar zahteva, bo vsaj prosta odgovornosti, ki ne bi bile majhne. Tisto ljudstvo je zelo revolucionarno in kdor koli bo v vladi, bo imel težko delo. Zatorej: če Jugoslavija ne dobi vsega, kar zahteva, kdo ve, ako ni boljše zanje? Le zapajmo sovjetom, kajti oni bodo gotovo vse storili, kar bodo mogli.

Vedeti moramo tudi to: vlada in gospodariti je težavna naloga tam, kjer vsega primanjkuje in če ni ljudstvo naklonjeno vladi. Spričo tega bi menil, da bi bilo še najbolje, ako postane Trst mednarodno mesto. S tem ne bo Jugoslavija izgubila veliko, če pomislimo, da bi imela velikansko odgovornost z mestom in luko. Glavno, da Trst ne pride zopet pod italijansko vlado, vse drugo bo rešeno s tokom časa.

Ameriška delavska federacija je proti sovjetskim unijam. Zastopniki te organizacije trdijo,

da niso svobodne ruske strokovne organizacije, zato ne bi smele biti sprejete v organizacijo svobodnih unij. Kaj pravite, čitatelji o tej zadevi?

Pravijo, da ni ruski delavec svobodni... Ali so svobodni ruski kapitalisti? Kdo pravzaprav je svobodni? Kaj je svoboda? Ali je človek tedaj svobodni, ako nima denarja v žepu?

V Hooverjevih časih smo imeli dovolj svobode, kdor jo je tako ljubil kot jo nekateri delavski voditelji? O, dokler bomo imeli take unijske voditelje kot so po večini v ADF, toliko časa bomo imeli kapitalizem in prav tako svete "skakače". Zdi se mi, da se omenjeni delavski voditelji potegujejo za lenuše, ki žive na račun ljudskih žuljev in ne za delavce, ki ustvarjajo bogastvo.

Naj bo kar koli že, dejstvo je, da se svet radikalno spreminja. Še nikoli poprej niso bili vojni ministri postavljeni pred sodišče, zdaj pa so, vsaj nemški in japonski. In prav radi tega slišimo vsak dan, da se je "fental" ta ali oni japonski militarist. Sedaj smo res v dobi velikih sprememb: iznajdba atomske bombe—in kdo ve, kaj še vse pride...

George Gernik.

O SODOBNEM POLOŽAJU

Corapolis, Pa.—Pred kratkim je časopisje poročalo, da jo je Churchill odračal na Laško. Nekateri radovednejši sedaj ugičljejo, po kaj neki je šel tja? Osebnostno trdim, da je šel vrniti obisk laškim zračnim junakom, ko so mu bili vendar tako dobri, da so prileteli v začetku vojne z nekaj bombami pozdravit Anglijo.

Radi tega ni nič narobe, da jim je vrnil obisk, ampak Lahni ne dajo veliko na samo prazne obiske. To tudi Churchill dobro ve, ker pa on ni zastoj Churchill, zato bo tako vsa stvar zvil, da Lahni ne bodo dobili ničesar od Anglije. Jugoslavija pa naj plača račun. In če bo mogel on kaj vplivati na konferenco zunanjih ministrov velenil, ki se sedaj vrši v Londonu, bo tudi plačala in odšla praznih rok domov. Če se zopet ponovi krivica Jugoslaviji, potem bo Churchill deležen na koše pozdravljanja in kričanja, takega kričanja kot ga znajo samo Lahni.

Tudi Mussio je bil neštokrat deležen njihovega kričanja. "Viva, duce! Viva, duce!" Sedaj pa bodo lahko kričali, "viva Churchill!" In Churchill bo mislil, da je dobro opravil. Možicelj s cigaro se naj nikar preveč ne zanaša na atomsko bombo, kajti vojni bogovi so muhasti. Lahko se kdaj zgodi, da jo bodo rabili na škodo Anglije. Rusija te bombe res trenutno nima, zato pa se čuti ogrožena in ne bo poprej mirovala, dokler je ne dobi.

Torej velike glave na konferenci zunanjih ministrov v Lon-

donu naj bodo pravične do vseh narodov. Kajti edino pravičnost je garancija za mir! Tedaj ko se je Jugoslavija postavila po robu okupatorjem, je Churchill od veselja vzkliknil, da je našla svojo dušo. Razumljivo, tedaj mu je tekla voda v grlo. Potem je Anglija s pomočjo Slovanov zopet trdno sedla v sedlo in se čuti dovolj močno, da lahko meče polena pod noge Slovanom, ki so jo rešili pred pogubo.

Če kljub angleški in ameriški opoziciji Jugoslavija dobi Trst in Julijsko Krajino, to gotovo ne bo angleška zasluga, v veliki meri pa bo, če ne dobi teh krajev. Jugoslavija bo v obeh primerih vedela odkod piha njeje sovražna ali prijateljska sapa.

Kmalu se bo končala konferenca zunanjih ministrov in tedaj bomo videli, če bodo vrgli kaj semena za bodočo vojno. Če ga bodo vrgli namenoma, potem se bo pričelo zopet tekmovanje in rožljanje z orožjem. V eventualni vojni bodo glavne vloge igrale atomke. Teh kolabar bodo toliko pridelali, da bodo v bodoči vojni z lahkoto uničili življenje na zemlji.

Lahko bi se zgodilo, da bi se užgali vsi atomi, ki obkrožujejo našo zemljo. V takem slučaju bi nastala tako strahovita razstrelba, da ne bi ostalo nič drugega kakor plavajoči pepel po vsejmirju. Bog, kot dober gospodar, pa bi moral ustvariti nov svet, kajti praznega prostora ne bi hotel gledati. In če bo kaj prida napravil, bo poskušal svojo srečo s kakšno drugo pokveko, ker človek se je slabo obnesel.

Anton Kebe.

O DIVJANJU DRHALI IN DRUGO

San Francisco, Cal.—Se predno je predsednik Truman oficijelno naznanil konec vojne, je prebivalstvo San Francisca postalo ne samo veselo, pač pa divje.

Z divjanjem so pričeli mladi fantje in dekleta pod 20. letom. Mornarji in vojaki so jim sledili. Velika množica je tri večere drvela od ulice do ulice, kakor da je zblaznela. Pobijali so okna, metali na ulico, kar se je dalo premakniti, in pretepali ljudi, ako se jim niso hoteli pridružiti v divjanju. Rezultat tega je bil: 12 mrtvih, 1000 ranjenih in škode za 25 tisoč dolarjev, ki so jo trpela razna poslopja, posebno prodajalne opojnih pijač.

Mestna policija je bila brez moči, zato je dobila pomoč od obrežne in vojaške policije. Vsi skupaj so potem z avtomobili porinili divjo drhal z ulice Market. Po d a d m i r a l Carleton Wright, poveljnik dvanajstega mornaričnega okraja, je izdal ukaz, da vsi mornarji, vključivi marini in obrežni stražniki, izgube svobodo v premerju sto milj od San Francisca. Noben vojak ali mornar ni smel iti v katero koli mesto, ki je oddaljeno manj kot sto milj od San Francisca.

Vojaške oblasti in župan so se trudili, da ustavijo prodajo opojnih pijač, toda odvetniki so jim povedali, da tega ne morejo storiti, dokler je v veljavi državna postava, ki dovoljuje odprte salune.

Pritožujemo se, da strašna voj-

ima Rusija enako pravico predsedovati konferenci kot ostale sile. Molotovova "predrznost" jim je kar sapa zaprla. Kaj, antikristi, zamazani Slovani, da bodo tudi oni predsedovali tako važni konferenci? To je pa malo preveč! Bivši kovači, "šušterji", sužnji, da bi oni delili visoko platformo z uglajenimi diplomati zapadnega sveta? Kaj jim ne pade v glavo! Oja, da so umirali na bojiščih kakor muhe, v milijonih, je bilo na mestu in dejali so jim, da so junaki, toda sedaj, ko je končana vojna, pa naj sede v zadnji ali oslovski klopi in naj nikar ne pridejo preveč blizu, da ne bi "zapadnjaki" osmradili!

Saj se še vsi dobro spominjamo konference v San Franciscu. Ker jim je Molotov samozavestno povedal, da niso bivši plebejci, čevljarji in kovači v diplomatski šoli od včeraj in izrazili želje ruske diplomacije, je časopisje vsak dan prinášalo obtožbe proti njim, češ, ruska delegacija bojkotira konferenco, Molotov zahteva nemogoče stvari, Molotov je proti temu in onemu. Na nazadnje pa jih je bilo sram, ker so uganjali take absurdnosti in priznali so, da si niso mogli brisati čevljev ob rdečega komisarja.

Sedaj se vrši konferenca zunanjih ministrov Zedinjenih držav, Rusije, Anglije, Kitajske in Francije in stara pesem se ponavlja: zapadni svet se zgrinja nad rusko "predrznostjo". Na primer, neko poročilo pravi, da Molotov namenoma draži, vzemirja in provocira ostale zunanje ministre, jim meče polena pod noge etc., dočim je ameriški državni tajnik tako potrpežljiv z njim, da zasluži Nobelovo nagrado za neizmerno potrpežljivost.

V čem pa tiči tisto rusko "zivanje"? V ničemer drugem kot v njihovi zahtevi enakih pravic z ostalimi velikimi zveznicami. Prav te dni je izjavil Molotov, da Rusija želi imeti v poverjenstvu italijanske kolonije v Afriki in Sredozemlju. Rusi si namreč mislijo, da so bili v vojni prav tako z Italijo kot ostali zvezniki, torej imajo prav do pravico do "varstva" kot Anglija in Američani. Toda drugi zvezniki ne mislijo po tej logiki in so bili kar panani, ko je pokazal Molotov to izjavo.

O tej zadevi ima korespondent Daily Newsa Hal O'Flaherty zanimiv članek. Med drugim pravi: "Rusija je ponovno prevelika zapadne demokracije s svojimi logičnimi argumenti. To pot je pozorišče v Londonu, kjer pripravljajo o povojnih problemih zunanji ministri petih sil, Anglije, Rusije, Kitajske, Francije in Zedinjenih držav.

V prvih dneh na konferenci Združenih narodov v San Franciscu je tudi bilo precej boja in prepira in Rusija je dosegla pretesla demokracije. Prepričan je pričel radi čisto logičnega ruskega argumenta.

Rusija je zahtevala, da predujedo izmenjevalno konferenci vse glavne sile. Ta metoda se je izkazala imenitna, toda predno je bil sprejet ruski predlog, namreč razdelitev časti predsedovanja, so Molotova silno kritizirali.

Danes pa so mnogi silno razjarjeni, ker Rusija zahteva imeti nekaj besede tudi v Severni Afriki. Razjarjenje je povzročilo zopet Molotov, ko se je izrazil, da so sovjeti zainteresirani v Eritrejo, ozek pas skalovja na puščave na južnem koncu Rdečega morja. Prav tako je namignil, da ne bi bilo napadeno, ako bi prišla stara italijanska kolonija Tripolitanija pod rusko varstvo. To pa je zanetilo še večji ogenj.

Zunanji ministri so se najprej lotili pristanišča Trsta, ki leži na zgornjem koncu Jadranskega morja, kjer meji Italija na Jugoslavijo. Pristanišče je važno, ker je najvažnejše izhodišče na Sredozemsko morje in pomorska pot v svet za Jugoslavijo, Avstrijo in Ogrsko.

Italija je pograbila Trst od Avstrije po prvi svetovni vojni. Sedaj so se zunanji ministri odločili, da mesto internacionalizirajo, to se pravi, da bo izročeno pod kolektivno upravo.

Potem so pričeli zunanji ministri... (Dalje na 3. strani)

Deputacija strojniške unije (ADF) v uradu newyorškega kongresnika Emmanuela Cellerja, kateremu je predložila zahtevo za odelovitveno plačo. Unije bolj in bolj prihajajo s to zahtevo na dan izgube dela vsak delavec prejme enomesečno plačo za vsako leto službe.

Kako vodi urad socialne zaštite seznam delavčevega zasluzka

(Priredil urad socialne zaštite)

Vsak delavec, ki je uposlen v privatni industriji ali businessu—je, v tovarni ene ali druge vrste, v premogokopu, v trgovini, v radu, v garaži, v banki, v hotelu—ima svoj seznam socialnega zavarovanja v Baltimoru, Maryland. Ta seznam oz. račun nosi njegovo ime in njegovo številko socialnega zavarovanja, isto številko, je navedena tudi na njegovi izkaznici socialnega zavarovanja. Tem seznamu so vključene vse plače ali mezde, ki jih je prejel meseca januarja 1937, ko je stopil v veljavo program starostnega in posmrtnskega zavarovanja.

Knjigovodja Strica Sama, ki vodi program starostne in posmrtnske zaštite, je pod splošno poznanim imenom Social Security Board. Ker ima na voljo najmodernejšo strojno pomoč, je v pogledu natančnosti in preglednosti delavčevega seznama delavcev gotov, da je ves njegov zasluzek točno zabeležen. To je tudi dobro vedeti, ker je delavcu v uradu socialnega zavarovanja in istokrat seveda odvisna od tega izplačila, do katerih je upravičena njegova družina v slučaju njegove smrti.

Kje pa Social Security Board shranjuje podatke o delavčevih plačah? Te prejme od delodajalcev, ki pri leto pošljejo delovne zvezni vladi davke za socialno zavarovanje. Istokrat pošljejo tudi poročilo o plačah posameznega delavca. Te poslane karte o plačah posameznih delavcev so potem vpisane v seznam posameznih številke zavarovanja, in to v gl. uradu v Baltimoru.

Veliko se je storilo v prilogi tega in vestnega prijavljanja davkov plač in sedaj se lahko delodajalci pretežno redno prijavljajo številke plačanih mezd. A najdejo se tudi vsemu še vedno poedinno prijavljajo, ki napravijo napako pri prijavi plač, imen itd. in jih slučajnih mora urad za socialno zavarovanje sam izpraviti. Zamešane sezname. V mnogih slučajih pa so stvari tako zapletene, da ni mogoče razložiti kateremu delavcu spada ali ona prijavljena plača, bo ker je ime delavca napačno vpisano, ali pa je morda izmašena številka delavca napačno vpisana, ali pa je sploh izmašena iz poročila. V takih slučajih je treba izmenjati številke pisem preden je zadeva razrešena in seznam prizadetih delavcev spravljen v prvi red.

Ne vedo, kaj Rusija hoče? Dobro vedo, samo v glavo jim ne gre, zakaj naj bi imeli Slovani, grdi boljše, plebejci in brezverci enake pravice kot zapadni zavezanci.

Milan Medvešek.

O beguncih iz Jugoslavije

Dunaj, 13. sept.—ONA—Ameriški in angleški uradni krogi so danes potrdili, da se izteka neprestan dotok beguncev iz Jugoslavije v njihove cone na zahodu in jugu Avstrije. Dejstvo pa je, da nobeden med njimi nima popolnoma natančnih podatkov o obsegu tega premikanja.

Kot znano so neki Mihajlovič naklonjeni krogi v Parizu trdili, da morajo hraniti Amerikanci v Salzburgu najmanj 100.000 bivših jugoslovanskih vojnih ujetnikov in političnih deportancev, ki se baje odklonili vrniti se domov, dokler je v Jugoslaviji maršal Tito na oblasti.

Oni, katerim uspe preiti preko avstrijske meje, store to brez zavezniškega dovoljenja, ter se morajo radi tega skrivati pred okupacijsko oblastjo—na vsak način v početku svojega nelegalnega bivanja. Očividno je, da tvorijo takozvani "Volksdeutsche," katerim je Titova vlada ukazala, da morajo zapustiti deželo, večino teh povih beguncev. Ti "Volksdeutsche" so za časa nemške okupacije postali nemški državljani.

Druga vrsta beguncev so nekak čudna mešanica četnikov, ki so se borili za Mihajloviča, u-

stašev, ki so sledili Paveliču, ter vsi mogoči drugi kvizlinški elementi, ki so na begu pred pretečim sodnim obračunom.

Nekateri drugi zopet trde, da so bivši pristaši maršala Tita, ali pa da so demokrati, ki nečejo sprejeti sedanjega vladnega režima v Belgradu.

Trenotno je v britanski coni uradno registriranih 14.500 jugoslovanskih beguncev, od katerih se večina noče vrniti nazaj domov. V ameriški predelu je bilo uradno naštetih 76.000 Jugoslovancev. Med temi zadnjimi jih je 16.000 pristašev maršala Tita, ki se bodo vrnili v domovino čim bodo na razpolago transportna sredstva. Nadalnjih 35.000 je "Volksdeutsche," katere bi Jugoslovani zagotovo zavrnili, ako bi se skušali vrniti.

Potemtakem je v ameriški coni le približno 25.000 jugoslovanskih državljanov, ki niso Nemci in se nočejo vrniti. Večina teh se nahaja v bližini Salzburga.

Iz tega sledi, da se nahaja tam komaj četrtina teh beguncev, ki nočejo nazaj, kot so trdili omenjeni pariški glasovi. Toda to še ni vse—eden ameriških uradnikov mi je dejal danes naslenje: "Med temi 25.000 se nahajajo vsake vrste ljudje. Nekaj jih je brez vsakega dvoma voharji, ki so se vrnili iz tujine, da jih postavi pred sodišče. Med njimi jih je mnogo, ki imajo čiste roke v pogledu borbe proti nacizmu—vsaj v kolikor moremo mi tukaj soditi o tem—s to navzlic temu nasprotniki maršala Tita.

"Okrog 1000 teh beguncev," je dodal, "so vojaki jugoslovanske armade iz prvih čvov vojne, ki so se nahajali v nemškem vojnem ujetništvu, iz katerega so bili osvobojeni po ameriških silah. Prištetih jih je treba med begunce, ker se nočejo vrniti domov."

Tako ta ameriški uradnik. Zavezniški okupacijski uradniki dobro vedo, da obstoja stalen dotok beguncev v Avstrijo, a smatrajo, da zadeva ni resnega obsega. V prvi vrsti jim gre za to, da bi ustavili izgone takozvanih "Volksdeutsche" iz Jugoslavije, ker za te ni bilo v Potsdamu ničesar predvideno.

"Veliko posla imamo," je našemu poročevalcu dejal eden vseh siviših zavezniških uradnikov. "ko si prizadevamo odpraviti iz Avstrije sudske 'Nemce' in Nemce, ki so se pritepli iz drugih dežel. Nikakor noče mo, da se to nadaljuje in da se iznova naberejo v deželi nove množine nezaheljenih Nemcev."

"To pa je za naše ameriške okupacijske oblasti mnogo bolj težak in resen problem kot nelegalni prihod političnih nasprotnikov maršala Tita, ter nam dela mnogo večje preglavice."

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

Japonski vojaški policaji se skupaj s priklanjajo ameriškim vojnim ujetnikom, ko grejo iz koncentracijskega taborišča Ofuna blizu Yokohame. Ti ujetniki pripovedujejo, da so Japonci z njimi zelo slabo ali celo barbarsko postopali. Kriminanci bodo kaznovani.

Načrti svetovne organizacije

Naš državni oddelek (State Department) je nedavno objavil uvodni čarter za svetovno organizacijo, ki naj bi pospeševala svobodno in neomejeno izmenjavo medsebojne izobrazbe in vzgoje vseh ljudstev sveta, kot tudi svobodno in neomejeno izmenjavo medsebojnih idej. Ta čarter je bil zasnovan v Londonu, kjer je neka mednarodna skupina tekom zadnjih par let razpravljala veliko o tem, kako bi zamogla vzgoja doprinesiti k blagostanju človeštva in k trajnemu miru na svetu. Ta skupina je tudi proučevala način, po katerem bi mogli Zdr. narodi čimprej obnoviti razdeljene predele dežel, kjer so bile obenem uničene tudi vse šole in vsa sredstva za obnovitev vzgoje. V tej skupini so uradni predstavniki nekaterih evropskih dežel, kot tudi predstavniki Kine, in od zadnje pomladi naprej tudi predstavniki Amerike.

Problem, ki ga skuša rešiti predloženi čarter za mednarodno vzgojo, je postavil v pravo perspektivo že pokojni preds. Roosevelt v svojem zadnjem pripravljemem a nikdar podanem govoru—govoru, ki ga je imel nasloviti dežel na dan obletnice rojstva preds. Jeffersona. V tem govoru stoji zapisano: "Danes stojimo nasproti dejstvu, ki nam narekuje, da ako hočemo ohraniti civilizacijo, moramo kultivirati znanost medsebojnega človeškega sožitja vseh ljudi, vseh vrst, da bodo skupaj živeli in delali v istem svetu, ter v miru."

Predstavniki Zdr. narodov, ki so zasnovali zgoraj omenjeni čarter, so znabiti imeli v mislih baš to poslanico pok. predsednika, ko so izjavili da sta dva glavna namena vzgojne in kulturne organizacije Zdr. narodov kooperacija in razširjenje znanja in kulture vseh ljudstev, bodisi na polju literature, umetnosti ali znanosti, in sicer v svrhu uspešnega mednarodnega razumevanja in miru. Dalje bi medsebojna vzgojna izmenjava tvorila temelj na katerem bi se gradilo ekonomsko stabilnost, politično varnost in splošno blagostanje za vse ljudi po svetu. Čarter navaja načine potom katerih bi se dalo udeležiti namene mednarodne vzgojne in kulturne organizacije. Vzgojni in kulturni voditelji miroljubnih dežel bi imeli tesnejše medsebojne stike in posvetovanja, kar bi pospešilo svobodnejši tok idej in informacij med ljudstvi sveta potom šol, vseučilišč, knjižnic, tiska, radia; dalje potem izmenjava učiteljev in učitelje ter dijakov itd.

Mednarodna vzgojna organizacija bi dajala pobudo za porast vzgojnih programov v posameznih deželah in ti programi naj bi podpirali mednarodni mir in varnost. Po pravilih predloženega čarterja bi postali člani nove organizacije vsi Združeni narodi. Drugi narodi

pa bi bili sprejeti z dve-tretjinsko večino glasov in sicer po priporočilu vrhovnega sveta.—Vzgojna in kulturna kooperacija je bila cilj konference v San Franciscu, zato bi bila nova organizacija v skladu s dokumentom sprejetim na tem važnem zborovanju. Uvodni čarter bo za enkrat služil kot vzorčni načrt, ki ga bo vzela v pretres konference predstavnikov 50 Zdr. narodov, ki se bodo sestali v Londonu v novembru letos. Državni oddelek je objavil ta čarter v nadi, da se bo o njem razvila "široka razprava" v javnosti.—FLIS.

V obrambo Ernesta Bevina

Napisal Harold J. Laski

Bevinov prvi govor v parlamentu je zelo ugajal Edenu, ki je dejal, da je ta govor dokaz, da je zunanja politika nad političnimi strankami. Obenem pa je ta govor prizadejal mnogo duševnega trpljenja levičarjem na Angleškem—mislim, da še mnogo več, kot levičarjem na Španskem in na Grškem.

Po mojem mnenju je Eden v zmoti—ravnotako kot levičarji. Res je seveda, da so bile njegove besede precej nesrečne, da so bile hladne, mesto da bi vzpodbujale in izražale tople simpatije. In vendar je naglas tega govora popolnoma drugačen kot vse, kar smo bili vajeni slišati, kadar je govoril Eden.

Kdorkoli je pazljivo prečital njegov govor, je moral spoznati, da je Bevin željan, da pride čim prej konec za Francov režim, in da je treba, da se nudi španskemu narodu prilika, da svobodno pove, kaj hoče. Obenem pa je imel popolnoma prav, ko je dejal, da Britanija ne more vsiliti španskemu narodu meščanske vojne. Zadeva Tangirja je pokazala, da Foreign Office ne goji nobenega prijateljstva napram Francovi Španiji.

Glede Grčije pa bodo vsi kritiki, ako so dobronamerni, pomislili naprej, da se nahajata zdaj v Londonu regent Damskinos in ambasador Leeper. Ako se bo slednji še kedaj vrnil v Grčijo, je verjetno, da bo imel nalogo, da se briga več z ono vneto gorečnostjo za kraljeve interese kot v času, ko je bil še Churchill predsednik britanske vlade.

Prepričan sem, da bo Bevin postal eden naših velikih zunanjih ministrov. Z obema nogama stoji na tleh, a pri pogajanjih mu ni mojstra. Dobro mu je znano, da zunanja politika ni neka tajinstvena in prečudna zadeva, temveč pred vsem vprašanje kako preskrbeti hrano in obleko, zaščito in streho onim, ki so je potrebni. Bevin bo šel po svojih opravkih v Foreign Office na svoj značilni in poseben način—malo počasi morda, toda brez obzira na kričanje in proteste, čim bo sklenil, kaj hoče.—ONA.

Člani krajevne unije 430 United Electrical, Radio & Machine Workers (CIO) naznanjajo po newyorških ulicah, da so izgubili delo, da so zopet v vrstah bresposelnih.

Za gospodinje

Jabolični zavitek

- 2 šalice mčke osminko funta masla
- 2 šalice žličice oljčnega olja
- 2 žličice soli
- 2 jajca
- po šalice tople vode
- Za nadev:
 - petnajst velikih kislih jabolk
 - četrt funta masla
 - 2 šalice sladkorja
 - četrt žličice cimeta
 - pol šalice orehov ali mandljev

Olupi in očisti jabolka. Če ni-maš velikih, jih vzemi več, tako da bo enako 15 velikim.

Vsuj moko v skledo, zdrobi vanjo maslo in zadaj to kakor za paj (pie). Dodaj olje, sol in jajca. Zadelajav to v testo in ko mešaš, dodajaj tople, pa ne vrele vode, dokler ne bo testo dobro zdelano, pa ne preredito. Posuj desko z moko, položi nanjo testo in ga rahlo mesi, dokler ne potrebuje nič več moke in se ne prijemla deske. Za to delo je treba približno 15 minut. Ogrej lončeno skledo, pokrij z njo testo in pusti, da stoji 15 minut.

Medtem pokrij mizo s prtom, ki ga posuj z moko. Raztopi maslo. Zreži jabolka dovolj tenko, da se bodo lahko zavijala in ne bodo trgala tenkega testa. Posuj jih s sladkorjem in cimetom in zmešaj.

Položi testo na sredjo prta in ga lahko zavljaj v ploščo. Pomagaš ga z delom raztopljenega masla. Tedaj ga razvleci. Vlačiči z rokama izpod testa od sredje na vse strani. Imej raztopljeno maslo pri roki, da lahko mažeš testo, kakor ga razvlečaš. Ne odpiraj vrat ali oken, da se testo ne prehladi. Kadar je dovolj tenko, ga pokropi z maslom in pokrij polovico testa z jabolki in zrezanimi orehi ali mandlji. Nato zavij rahlo od nadevane strani proti prazni.

Peči 30 do 40 minut v srednje vroči peč—375 F.

Čespljevi cmoki

- 6 srednje velikih kuhanih in še vročih krompirjev
- 3 jajca
- poldrugo šalice moke
- žličice soli
- 18 čespljev
- četrt čaše sladkorja

2 četrtini (kvarta) vrele vode; vre naj 15 minut osminko funta masla pol šalice presejanih drobtin četrt čašice sladkorja.

Zmečkaj kuhani vroči krompir v skledi, ubij vanj jajca, dodaj moko in sol, zmešaj in naredi gosto testo. Zvaljaj ga za četrt paleca na debelo in zreži na 18 četverkotnih kosov. Na vsak kosček testa položi čespljo in zavij, da dobiš okrogel cmok. Če hočeš, lahko pobereš koščice iz čespljev in daš sladkorja v voltino. Lahko pa tudi rabiš cele, v sladkorju povaljane česplje, ker dajo peške cmokom poseben okus. Na vsak način pa glej, da dobiš prave česplje, ki se ločijo od koščic. Pomeči cmoke v vrelo vodo in daj da vro 5 minut. Ko prihajajo cmoki na vrh, so kuhani.

Medtem ko se kuhajo, raztopi maslo in lepo zarumeni v njem drobtine in sladkor. Odeedi cmoke, položi v plitvo ponev, posuj z drobtinami in jih daj za 10 minut v srednje vročo peč—350 st. F.

Na enak način lahko narediš marelične smoke.

Amnestija na Bolgarskem

Zofija, 13. sept.—ONA—Zadnje tri dni se je na Bolgarskem politična napetost močno polegla—kot posledica amnestije, katere so bili deležni skoro vsi elementi opozicije.

Oni del agrarne stranke, ki je v opoziciji, je pozdravil svoboditev Gičeva, enega svojih prvakov, ki je bil že minister za poljedelstvo. Demokratična stranka se je začela nanovo organizirati, ko je prišel iz zapora Mušanov, bivši ministerski predsednik in zunanji minister, ki je bil obsojen radi sodelovanja z Nemci.

Nikola Petkov, ki je bil minister brez portfelja in je odstopil ter tako postal vodja vse opozicije, je našemu poročevalcu dejal, da želi sodelovati s komunisti na podlagi enakopravnosti. Naglašal je pri tem, da je vsaka vlada na Bolgarskem obsojena na nemoč, ako komunisti ne bodo udeleženi.

Anton Jugov, komunist, minister za notranje zadeve, je izjavil, da bo uživala opozicija v priliki bodočih volitev popolno svobodo in odločno zavrnil trditve, da je meščanska straža v rokah in pod kontrolo komunistov.

Zanimivo je, da sta si vlada in opozicija na Janem, da mora ostati oblast v rokah domovinske fronte. Opozicija zahteva le, da je treba domovinsko fronto reorganizirati, ter da ne sme biti nobenega vmešavanja v notranje zadeve političnih strank. Vsi so si edini v tem, da ne sme priti do povratka v dobo "fashiistične preteklosti."

Vse bolgarsko časopisje posveča mnogo svojega prostora sestanku zunanjih ministrov v Londonu in naglašja, da bo čas izdelave mirovnihih pogodb ugodnega pomena za Bolgarijo.

Sončne pege

Pege na soncu so se začele, kakor poročajo astronomi, izredno množiti. Znano je, da se te pege, ki so v resnici veliki izbruhi na naši centralni zvezdi, redno množijo v teku enajstih let, potem pa zopet enajst let padajo. Redno je to enajstletno ponavljanje, ni pa redna ne množina ne obsežnost peg v vsakem ciklu. Leta 1870 se jih je pojavljalo več kot v katerem koli času, odkar jih opazujejo. A prihodnje leto, pravijo, jih zna biti še več.

Kako bo to vplivalo na nas? Na to vprašanje znanost še ne daje zadovoljivega odgovora. Gotovo je, da imajo viharji na soncu kaj opraviti z elektromagnetničnimi razmerami na zemlji. Če bodo severne luči to zjimo svetlejšje in čudovitejših barv, bo to pripisati pegam, prav tako, če ne bo kompas mogel ostati miren, ali pa če bo radio nagajal. Koliko pa imajo pege opraviti z vremenom, z bujnjejimi ali slabotnejšimi rastlinami, z navadami živali, z zdravjem in boleznimi, so vprašanja, na katera znanost skomizguje. Dasi so delali pege odgovorne za vse to in še za marsikaj drugega, bomo morali najbrže še precej dolgo potpeti, preden nam poda znanost kaj več pojasniti.

IZZA KONGRESA

Zgodovinski roman

Spisal

dr. Ivan Tavčar

(Nadaljevanje)

Neko popoldne v pričetku meseca januarja leta 1821 je bil grof Venceslav Thurn, tedanji lastnik radovljiške graščine, prav slabe volje. V veliki sobi te graščine je sedel na usnjenem stolu ter čemerno gledal skozi okno na otožni in zapuščen mestni trg.

Takrat radovljiška graščina še ni bila tako razjedena, kakor je danes, a njen gospodar, dasi ga ni bilo šteti med najbogatejše aristokrate v deželi, je imel obilo dohodkov, da je lahko živel kot magnat in čisto brez vsake skrbi. Tedaj je tekla še dešetina, in doba, v kateri so se lahko živno dale zapraviti odvzete oblige, je še ni bila napočela. Grof Venceslav je bil torej že po svojem imetju veljavni mož in visoko čislani med gospodo in tudi med kmečkim ljudstvom. A vzlic vsemu temu ga je trla velika in huda skrb.

Imel je dve hčeri, modrokrvni rožici, in ravno oni sta povzročali očetu skrb. Grof Venceslav se je na stara leta zapredel v prepričanje, da domače imetje ne bo zadostovalo, da bi obe hčeri preskrbeli stanu primerno. Zatorej si je vsledar in pri vsaki priliki mučil glavo, kje in kako bi mogel svoji deklici spodobno spraviti v zakon. V drugih graščinah so matere imele to skrb, a v radovljiški graščini je grof Venceslav sam ženinom nastavljal mreže, pa do tega brez uspeha. Peklo ga je, ker je bila starejša kontesa že prebila enoinvajseto leto, do čim je stopala mlajša šele v sedemnajsto leto.

Ob pravih razmerah bi se bila morala starejša že omožiti. Da se ni, je kar najzdatneje pomnoževalo nervoznost staremu očetu. Radi tega je živel grof Thurn tako varčno, da je veljal pri vseh svojih sosedi za grdega skopuha, ki se mu smili vsak in tudi najmanjši denar, če ga mora izdati. Zategadelj je tudi grofinji, ki mu je namigavala, da naj bi se rodina za časa kongresa preselila v Ljubljano, kamor so se tudi druge plemenitaške rodbine, naravnost in brez ovinkov povedal, da se v Ljubljano ne preseli, pa naj se preseli tja ves svet.

Ko je soproga le še silila vanj, se je odrezal: "Čemu neki! Pri takih kongresih se nabere obilo tistih mladih vikontov, markeзов in drugih takih ostankov! Tretji in četrti sinovi starih rodbin so, ki so morali s praznim žepom odriniti od hiše. Sedaj postopajo po državnih kancelijah ter žive ob tem, kar jim daje vladar, in so v dolgovi, če si jih morejo kaj nakopati. Končno naj se mi hči zagleda v kaj takega, potem pa imam ogenj pod streho Moja zadnja beseda: grof Thurn ostane v Radovljici!"

Pri tem je ostalo. Ker je stara grofa pričela tudi putika trgati, ker sta kontesi vihali nosova in ker se je zlasti tudi gospa grofinja prav pošteno kujala, je bilo tiste dni prav napeto življenje v radovljiški graščini. Govorilo se je le najpotrebnejše, in še to le pri obedih. Drugače je vse molčalo in še clo strefajši so bili proti grofu, ker bi bili šli tudi oni radi v Ljubljano. Po zimi v snegu naša priljubljena Radovljica tudi danes ni nebeški raj, tem manj je bila v letu 1821.

Splošno kujanje je trajalo do zgoraj omenje-

nega popoldneva. Grofa je močno trgalo. Svoj usnjeni stol si je bil dal primakniti k oknu, odkoder je gledal na trg. Včasih je izkušal čitati v knjigi, a ko ga je zapeklo po mišičevju, je zastokal ter vrgel knjigo na mizo. Nahajal se je torej v položaju, ko je potreboval nekaj več postrežbe in nekaj več obzirnosti. Strefajem ga niso mogli prepustiti. Zategadelj je sedela tik njega grofinja soproga. Imela je v rokah neko delo, a držala se je, kakor da je pogoltnila dolgo paličico. Ko je vzdihoval in stokal, kadar mu je putika rezala meso, je grofinja ležno izpregovorila:

"V Ljubljani bi imel tudi dobre zdravnike, ki bi te kaj naglo ozdravili!"

"Da bom z drugimi stroški"—je zarohnel—"še požrešne zdravnike prav drago plačeval! Hčerka boš pa kamenje iz Save za doto dajala!"

Jako užajana je grofinja umolknila. Za nekaj časa je vstala ter dejala: "Skoraj bi bila pozabila! Pošta je prinesla neko pismo zate, Thurn!"

Kadar se je radovljiška grofinja jezila nad svojim soprogom, ga je spoznala le z rodbinskimi, a ne s krstnim imenom. Navada, ki tudi sedaj pri zakonskih ženicah ni popolnoma zamrla.

"Nič ne de, Edita," je kričal za njo, "prineseš mi ga lahko čez leto dni! Saj sem navajen, da se v hiši itak nihče ne briga več zame!"

Prinesla mu je pismo takoj, sedla na svoje mesto ter se zopet pečala z ročnim svojim delom. Grof je vzel pismo, pretrgal zavitek ter pričel čitati. Ves čas ga je žena od strani opazovala—a v hipu je opazila, da je list zelo vplival na moža. Med čitanjem mu je postalo čelo rosno in parkrat ga je z robcem obrisal. Ko je bil prečital, je pogledal na ženo; v roki pa je neodločno držal beli list, prav kakor bi ne znal kaj mu je početi. A ženica je hotela soproga dražiti, ker je bil poprej nad njo grdo zakrčal, in zategadelj ni hotela ničesar opaziti. Prav pridno je mela s prsti pri svojem delu.

Nato je izpregovoril grof: "Edita, kaj meniš, kdo mi piše?"

"Za tvoja pisma, Thurn, se načeloma ne brigam!" odgovori grofinja Edita pikirano.

"Pa vendar poslušaj!" Glas mu je bil že dobrotnejši. Radovednost njena je priklopala do vrha, a izpregovoriti vendar ni marala.

"Poslušaj torej, ljuba Edita!"

Grof Venceslav je prečital počasi in glasno to-le pismo:

"Dragi in ljubi mi grof Thurn! Kako so izginila leta in kje so že tisti časi, ko sva v Nemškem Gradcu skupaj plesala! Ljubi Thurn, ali Ti še kdaj prihajajo na misel? Pozneje me je veselilo, ko sem čula, da si se srečno oženil. Žalibog, da ne poznam Tvoje žene grofinje. Da sem se seznanila z njo, bi jo bila gotovo ljubila! Bog nama ni dodelil tega znanja, a vzlic temu ji sporoči predvsem iskrene pozdrave stare puščavnice na pozabljenem Rakovniku!"

(Dalje prihodnjič)

nadporočnik. Po tleh so se tresli tolarji solčnih trakov, ki so gledali skozi šepetajoče veje. Bolj je bila nemirna Mara kot mala solnceca na tleh. Kri ji je žumela v glavo, v možganih ji je bilo vroče, soproja je globoko, sunkoma, govornični moga. Zdelo se ji je, kakor bi se ji tla zibala pod nogami. Tako jo je vso prevzela sreča prvega snidenja. Kako je bil ljubezljiv! Kako ji je govoril, kako ji odkrival svojo ljubezen, kako prisegal zvestobo. V gošči je zašumelo; veverica je hitela po borovničevju. Mara se je zgenila. Kot blisk naglo jo je prebudila skrivna moč iz omotice, njene oči so vlevale in molče sta spešila korake drug ob drugem po pečeni stezi.

Proseče se ji je približal Šandor in segel po njeni roki. Ni smel.

"Ljudje!" Mara je skoraj bolešno vzkliknila, ko je zagledala, da morata srečati zbor šetalcev.

"Pustite me! Glejte, opazili so naju!" Nadporočnik se je malo brigal, kdo ga je opazil in kako. Bil je miren in hladen ter hitro pričel kar sredi dogodka s prazno dogovodščino z manevrov. Mara se je smejala, šla kolikor mogoče ob strani ter s solčnikom segala po travni cvetju. Vkljub temu ni še nikdar toliko prestala. Pogledi so jo rezali kot noži, vsa ona družba šetalcev je obmolknila in ona je čutila, da se ozirajo in da se pogovarjajo o njej.

Šandor je hitro videl, kako je Mari. Zdelo se mu je smešno, otročje, in v srcu se je prav za prav radoval Marine zadrege. Spoznal je, da je to prvi korak v njenem življenju, ki bi ga rada prikrla svetu.

Govoril je o pokvarjenih ljudeh, zabavljaj hinavcem, deklariral o poštenih srih, ki se ne menijo za zlobni svet, in s tem resnično pomiril Maro, pred katero je stápolo vprašanje: "Kaj poretoko ljudje?"

V sobi je bilo mračno. Z ulice se je čulo drdranje voz in krik voznikov. Mara je slonela na stolu in premišljala prejšnji dan. Ni si mogla urediti misli. Ali je bila resnica? Ali so bile sanje? Sanjarila je včasih, kako bi bila srečna, če bi doživela le en trenutek ob ljubečem srcu, kako bi bila utešena in bi potem zlahka ostala v samotni cele mesece. Sedaj je bila razočarana

—miru ni bilo. Tisočkrat bolj je bila nesrečna. Njeno hrepenenje je postalo hujše, v srcu se je oglasila čudna disharmonija, nastal je boj, katerega doslej ni poznala. Zaželela je nazaj svoje nekdanje lepe misli, s solzami je prosila, naj začuti tesnobo v prsih—samo da bi ne bilo tega boja in strahu.

A bilo je prepozno. Pečat na tajnem svetličku njenega srca je bil ulomljen, izdala je samo sebe. Nenadoma je vstopila Tera. "Mara, kaj vendar misliš?" Iz vzklika je zvenela razburjenost, žalost, strah in ljubezen.

Po Mari je zaplulo kakor vihar. Dvignila se je s stola in je začutila, kakor bi se nanjo usula podirajoča se gora. Ustnice so ji bile usehle in vsa se je tresla. Ali v hipu se je pojavil v njej z vso silo odporni ponos. Skoraj zaničljivo je ponovila Teri: "Kaj mislim?" In stopila je pred njo z vso odločnostjo ženske, ki sklene kljubovati vsakemu udarcu, ki nosi pekel v duši, pa ga skriva, samo da ne bi svet pokazal nanjo: kako je ponizana!

"Ka-aj mislim?" Za korak se je odmeknila od prijateljice. Desnico je uprla na mizo; gladko čelo je nabrala v gubice, iz katerih je gledala odločnost, skoro trma. Tera je zajokala in se naslonila na mizo. Mara ni stopila k njej, da jo potolaži. Po preprogi je šla gor in dol in čakala, da se utolaži sama.

"Mara!" V tem klicu je bilo toliko ljubezni, da je bila Mara zmaganá. Stopila je k Teri in jo stisnila k sebi na divan. "Mara, moram ti povedati, čeprav me vržeš iz sobe in mi za vedno pokažeš vrata. . . Moram ti povedati, ker te ljubim! Drugi ti ne bodo povedali, dasi vse mesto govori — — —"

Mara je zatrepetala, lice ji je nekoliko pobledele, ustnice je stisnila. Molč. "Vse mesto govori!? Hahaha! Hinavci!" Mara se je glasno zasmejala. A smeh ji ni prišel od srca. V prsih jo je rezalo kakor z nožem. "Ti ga ne poznaš, Mara! On je pustolov, igral bi se rad s teboj!" "Kdo je to rekel?" "Vsi, vsi tako pravijo, ker ga poznajo!"

B-I-N-D-E-R-Y G-I-R-L-S

AUTOMATIC STITCHER FEEDERS

Also

GIRLS TO LEARN

DAY OR NITE WORK - BONUS - VACATIONS

GOOD WORKING CONDITIONS

Phone—CALUMET 5375

MEN—MEN

Needed at once

GENERAL FACTORY WORK • STEADY JOBS • GOOD PAY

"EXCELLENT WORKING CONDITIONS"

TIME AND 1/2 OVER 8 HOURS EACH DAY

THE HINDE & DAUCH PAPER CO.

3301 WEST 47th PLACE

TISKARNA S.N.P.J.

—sprejema vse—

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

. . . . Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Če se zmerne, untjako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2857-59 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois TEL. ROCKWELL 4804

"Vsi, vsi! Kdo so ti vsi, kdo, povej!"

V Mari je vstajal odpor. Sedaj nalašč ne odneham in ga ne pustim, nalašč ne!

(Dalje prihodnjič)

Razni mali oglasi

NA PRODAJ JE
Šest stanovanj apartment hiša v bližini 26. in Lawndale ceste. Zmerna cena. Za pojasnila kličite WELLINGTON 9565

GIRL
General housework, or mother's helper; must like children; small home, near transportation; no heavy cleaning or laundry; own room; permanent. Call Radcliffe 1497

MAID
General housework.—Small family. No laundry, no windows; own room and bath. Pleasant surroundings. North Side apt. Juniper 2496

MAID
GENERAL HOUSEWORK
No baby, 4 in family
Own room
\$25
Austin 7887

BEAUTY OPERATORS
Must be experienced—1/2 and half day week.—Excellent opportunity for right girls.—Good salary. Pleasant working conditions.—Permanent position.—Apply **Norwood Park Beauty Shop**, Phone—Newcastle 6880

— MIZARJI —
(Delo na malih mizah)
Najvišja plača Stalno delo (Priglasite se v 3. nadstr. v ozadju) **ACE NOVELTY, INC.**
523 No. Halsted Street

POTREBUJEMO MIZARJE
IN POMOČNIKE NA STROJIH za razna dela.
STEINPRESS STORE FIXTURES
4245 W. Kinzie St.
Phone Van Buren 6140

GRINDERS
For Stainless Steel Utensils
Top Pay—Good working conditions
Steady work
2535 W. Maypole Ave.
SEELEY 8301

OPERATORS
SINGLE NEEDLE MACHINE FOR PAJAMAS AND SLIPS
Jean Garment Co.
500 So. Throop St.
WE NEED

PLASTIC MOLD MAKERS
Must be experienced
PERMANENT
Apply at once
Sheridan Electronics
2850 So. Michigan Ave.
Phone—Calumet 2100

WOMEN-GIRLS

We have Openings for:
PACKERS - WRAPPERS
in our General Manufacturing and Bakery Departments
NO EXPERIENCE NECESSARY
GOOD PAY

Group insurance—Paid vacations
GOOD FUTURE
NATIONAL TEA CO.
1000 N. Crosby St.
(1000 North—600 West)

Razni mali oglasi
\$50.00 NAGRADE
Ako veste za koga, ki ima delo, kar na prodaj, ali prodate vaše delo za izredno dobro ceno. Kličite SEELEY 0607 po 6 P.M. ali JUNIPER 7810.

BOYS & MEN
Needed as
SHOE WORKERS
Steady work
Good Pay
J. P. Smith Shoe Co.
617 NO. SANGAMON

GIRLS & WOMEN
Needed as
SHOE WORKERS
Steady work
Good Pay
J. P. Smith Shoe Co.
617 N. SANGAMON

"Slovene Men Work in Your Own Neighborhood"
WOODWORKERS
ROUTER HANDS
SAWYERS
TRAINEES
PLENTY OF OVERTIME
PAID LIFE INSURANCE
RETIREMENT PLAN
Service Industries, Inc.
2025 S. Calumet

M-E-N-M-E
To work in
Large Meal COMMISSARY
in the following positions:
Cooler Men
Checkers
Crew Leaders
Cutters
Luggers
(Day or night shifts)
Hourly rates—Nights 85c to 90c
Days 85c to \$1.00
Paid Vacations—Group Insurance

NATIONAL TEA CO.
310 No. Peoria St.

ŽENSKE
ki ste bile uposlene v vaši industriji
Ali gledate za delo?
TELEFON KOMPANIJA RABI HIŠNICE (JANITRESSES)
Ženske za čiščenje v vaših delih mesta od 5:30 pop. do 12. ure pop.
Rabimo tudi POMAGALKE v JEDILNICI
Oglasite se v uposlovalnem uradu za ženske
ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY
v prtiličju
309 W. Washington St.
CHICAGO

—MEN—
For
GENERAL FACTORY WORK
Experience not necessary
HOURS:
8 A.M. to 4:30 P.M. and 4:30 P.M. to 12:30 A.M.
Steady work year round
SHOTWELL MFG. COMPANY
3501 POTOMAC AVE.

Črtice in povesti

Spisal F. S. Finšgar

(Nadaljevanje)

In zopet . . . Če je v hladu slonel za zaveseami in malomarno gledala na ulico, je nadporočnik gotovo prišel mimo okna. Glave ni okrenil, a dobro je videla, kako njegove oči iščejo in trkajo na okna. Dvignila se je že, njena roka je prišla za oknice—pa se je premagala in omahnila nazaj na stol. Potem je segla po šopku in pričela pomenek s cvetjem . . .

Mara se je čisto spremenila. Prej je prepevala cele popoldneve, sedaj je zaigrala kočček sonate, zapela odlomek arije, pa zaloputnila klavir, vzela vezenje—nekaj vbovov—pa je odmeknila mizico in šla h knjigam, izbrala si pesnika, začela čitati—a ni se ji dalo . . . Ob sedela je zamišljena v naslanjaču.

Tera ji je bila nadležna. Mučila jo je s tem, da ni odgovarjala na njena vprašanja. Brez pogovora sta sedeli, in kadar sta govorili, je bila Mara huda, če ji je Tera kaj ugovarjala; rekla ji je, da je mlada starica . . .

Tera je bila preotročja, da bi mogla razumeti Maro. A teta, stara, dolgočasna teta, je hitro ugenila, za kaj gre. Šopki, mhe, nemir, nove bluze, večni nepoko, od ene stvari do druge—

mhe—ljubezen, seveda, nič drugega.

In teta je hodila k mašam, namolila rožnih vencev brez konca in kraja—vse zanjo, za Maro, da bi bila ljubezen prava in pametna, taka namreč, da bo Mara prav kmalu ugledna in spoštovana gospa. . . .

Mara se je vrnila v nedeljo iz cerkve. Soparno je bilo. Kar potoma je jemala zalasnico iz slamnika, snemala rokavice in nervozno pozvonila teti, češ, naj ji pošlje takoj po sladoledu. Malomarno je sedla na divan, z eno roko si je podprla glavo, z drugo je gibala pahljačo in si hladila lice.

"Ta strašna soperica! Danes se ne ganem iz sobe. Saj ni mogoče dihati!"

Umolknila je naglo, ker se je ustrašila polglasnega sklepa. Vedela je, da bi vročino že se pretrepala, da pojde prav gotovo na večer v drevored, da so te jezne besede prazna laž, laž njej sami, ker je nesrečna in nejevoljna zato, ker ga ni srečala.

Polastila se je je otožnost. Bilo ji je kakor razvajenemu otroku, ki sega po mesecu in joka in joka ter zaničuje vsako igračo, ker ni nobena srebrni mesec, po katerem izteza roke,

"Da sem jaz tako nesrečna! Ali mi je tega treba? Druge se sprehajajo, srečujejo svoje drage, mame jih spremljajo—jaz—jaz pa sama in nikogar nimam—nikogar, razen — —"

Njega? Ali smem kaj takega misliti? Ali pošilja šopke on? Morda je kdo drugi. Ali vendar! Tako iskreno me gleda in vedno srečuje . . . Seveda, morda so to slučajni in pa navadna vljudnost . . ."

Mara je segla po šopku, ki je stal pred njo, in potopila lice vanj — —

Tedaj vstopi postrežnica s sladoledom in velikim šopkom. Mara pozabi hladila in seže po cvetni kiti, ki je bila največja in najkrasnejša, kar jih je dobila.

Z obema rokama je stisnila šopek, sedla na divan, in se zamislila v rože.

Prav sredi je bilo nekaj rožno-barvnega. To ni vrtnica. Pismo, drobno pisemce iz papirja kakor svila . . . Prsti so ji trepetali; skočila je po škarjice in prevrnila šivanje, da so se pisani kolesci trkljali po parketu.

"Eno besedo iz Vaših ust in srečen bom do smrti. Vaš srečno-nesrečni nadporočnik Šandor.

P. S. Morda pri onem mostičku?"

Na mizi se je tajal sladoleđ. Mara je slonela na divanu, v njenih očeh sta gorela dva ognja, krog ustnic se ji je smejala, roka pa je stiskala drobno pisemce Mara je stala na mostičku ob